2025-08-06 Dnr U2025/01126

Till
Regeringen
Utbildningsdepartementet

Idéburna Skolors Riksförbunds yttrande avseende promemorian ”Utökad registerkontroll i utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter”

Idéburna skolors riksförbund (ISR) organiserar och främjar Sveriges alla icke vinstutdelande fristående skolor för en reell pedagogisk mångfald och verklig valfrihet för elever och föräldrar genom

- *att värna huvudmännens möjlighet till att leva upp till författningarnas krav,*
- *att stärka möjligheterna för olika idéburna pedagogiska alternativ,*
- *att verka för att försvara friskolereformens mångfaldssyfte,*
- *att* verka *för en kvalitativ och tillitsfull målstyrning där den idéburna huvudmannen i hög grad tillåts styra över sin skolas organisering och utveckling för att nå de nationella målen.*

Med idéburna skolor avses den definition som tagits fram av utredningen Idéburna aktörer i välfärden, SOU 2019:56

1. Inledning/Sammanfattning

ISR koncentrerar sitt remissvar på de förslag som avser skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet i Skoll 25 kap.

a) ***ISR instämmer i utredarens uppfattning att registerkontrollen behöver skärpas*** och *vi är därmed positiva till* merparten av promemorians förslag, bland annat till *att de brott som kontrollen gäller utökas såsom föreslås (**kap 8:5**) samt att kontrollen ska omfatta även uppgifter om motsvarande brott i misstankeregistret för vilka åtal har väckts (**kap. 8.10**).*

b) *Vi är även **positiva till att utdragen ur belastnings- och misstankeregistren föreslås få vara högst sex månader gamla** då de visas upp i stället för ett år enligt nuvarande lagstiftning* (**kap. 8.8**). Utredaren föreslår också (**kap. 8.9**) en skyldighet att visa utdrag vid ny anställning efter 6 månader hos samma arbetsgivare. ***ISR är positivt till detta.*** Regeringens förslag i utredningsuppdraget var att det nuvarande undantaget, att ej alls behöva visa registerutdrag inom ett år vid ny anställning hos samma arbetsgivare, helt skulle tas bort. Detta skulle enligt vår mening leda till ett omfattande administrativt merarbete för arbetsgivaren som inte är proportionerligt mot de eventuella vinster som det kan bedömas leda till. ***ISR avstyrker därför detta.***

c) **Kap. 9.** En registerkontroll föreslås införd vid Komvux via uppvisande av registerutdrag ur belastnings- som misstankeregister. Det är mindre omfattande än för övrig skollagsreglerad verksamhet men argumenten för detta är övertygande. ***ISR tillstyrker därför att utredarens förslag genomförs.***

d) **Kap. 10.** Utredaren skulle enligt uppdraget analysera för- och nackdelar med ett förslag som innebär att arbetsgivare inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet ska kunna ålägga redan anställda personer att med viss regelbundenhet visa upp ett utdrag ur belastningsregistret. Denna kontroll, som utredaren lagmässigt placerat i Skoll 2 kap. 32 §, ska endast omfatta belastningsregistret och inte vara obligatoriskt, samt kunna genomföras av arbetsgivare som så önskar men enbart för samtliga anställda eller en grupp av anställda. **ISR *delar utredarens uppfattning att detta förslag inte bör genomföras***, eftersom, med utredarens ord, ”intresset av att skydda barn och elever kan i den aktuella situationen inte anses väga tyngre än intresset av skydd för den personliga integriteten” (s. 123).

e) **Kap. 11.** Vid Skolinspektionens och kommunernas ägar- och ledningsprövning av enskilda huvudmän föreslås att man även ska få ta del av vissa brottsuppgifter i misstankeregistret för vilka åtal väckts. Dessa uppgifter är sådana som avser samma brott som vid denna prövning får hämtas från belastningsregistret. ***ISR är positivt till detta och tillstyrker.***

f) **Kap. 14.** Ytterligare ett av utredningens förslag är att domstolarnas skyldighet att informera Statens skolinspektion om legitimerade lärares och förskollärares domar ska utökas med de brott som nu av utredningen föreslås tillagda vid en utökad kontroll via belastningsregistret. Bestämmelsen föreslås som en komplettering i förordningen (2011:278) om underrättelse till Statens skolinspektion om domar i vissa brottmål. ***ISR tillstyrker förslaget.***

2. ISR:s övergripande synpunkter om utredningens förslag

Behovet av en förstärkt registerkontroll har ökat i takt med de senaste årens samhällsutveckling. Den har lett till att kriminaliteten i form av nätverk och i andra formationer nu etablerat sig i såväl många statliga, kommunala och regionala verksamheter och befattningar som även i privat verksamhet finansierad av det allmänna, t.ex. i utbildnings- och den socialtjänstreglerade sektorn. Dessutom dras alltfler barn och unga in i kriminella gäng för att utföra allvarliga brottsliga handlingar.

I en del av dessa fall kan en utökad registerkontroll säkert bidra till att förhindra rekrytering. Men rekrytering sker med all säkerhet betydligt oftare via andra än personal i förskola och skola, t.ex. elever eller externa personer.

När registerkontroll infördes 2001 (”Lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg”) betonades det starkt att noggrannhet inför anställning var viktig, t.ex. vid intervjuer och referenstagning samt därefter vid oroande förhållanden som framkommer under anställningstiden. Dessutom har det visat sig att den absolut största delen av den brottslighet som har uppdagats i skolväsendet har utförts av anställda som inte fanns antecknade i belastningsregistret. När en av ISR:s styrelseledamöter för några år sedan kontaktade Polismyndigheten fick hen veta att endast omkring var tusende sökning var en träff. Sannolikt är omfattningen idag ungefär densamma.

ISR vill därför att frågan om noggrann rekrytering och ordentlig uppföljning under anställningstiden vid oroande omständigheter även fortsättningsvis betonas av regering och riksdag. En arbetsgivare kan själv, när en anställd misstänks ha åtalats eller dömts för brott, hämta domen eller få tillgång till förundersökningen, vilken som huvudregel är offentlig.

ISR efterlyser en uppföljning och utvärdering av de positiva effekter som kan påvisas som följd av en allt starkare registerkontroll i skolväsendet. Den utvärderingen är viktig, inte minst av det skälet att varje lagförändring som urholkar den personliga integriteten, skyddad av bl.a. svenska grundlagar och EU-rätten, måste vara proportionerlig.

För Idéburna Skolors Riksförbund

Håkan Wiclander, ordförande Staffan Olsson styrelseledamot